

1995/96

סקירה כללית

עזרא רבינס - רכז מו"פ ערבה תיכונה וצפונית

מו"פ ערבה תיכונה וצפונית הן שלוחות של מו"פ נגב-ערבה הממומנת ע"י הסוכנות היהודית, מחולק ל- 4 אזורים:

- מו"פ רמת נגב.
- מו"פ ערבה צפונית.
- מו"פ ערבה תיכונה.
- מו"פ ערבה דרומית.

נוהלה ע"י פרופ' קולט צרויה

מו"פ ערבה צפונית (ישובי כיכר-סדום), מו"פ ערבה תיכונה (פארן עד עידן) מרוכזים כיחידה אחת מאוחדת בניהול. בכיכר-סדום תחנת "זוהר". בערבה התיכונה תחנת "יאיר". חקלאות מים בחווה לגידולי מים בעין יהב. בתוכנית פיתוח האזור למו"פ תפקיד מרכזי ביישום אתגר חשוב זה. תפקידנו בראש ובראשונה במציאת פתרונות לתעסוקה בחקלאות, תעשייה ובתיירות שיסייעו להביא תושבים נוספים לאיכלוס חבל ארץ חשוב זה. קצב הפיתוח המהיר והשינויים הרבים מרעיבים אותנו למאמץ עצום. המגמה המהירה של מעבר משטח פתוח לחקלאות מבנים ובתי רשת ולשיטות גידול ואגרנטיות שונות (חקלאות הייטק) מחייבות ניצול מקסימלי של המבנה ויצור פרי באיכות הטובה ביותר.

אזור הערבה מתאפיין בתנאים אקלימיים קשים וקיצוניים, קיץ חם מאוד ביום ובלילה. חורף עם טמפ' קיצוניות חמים ביום וקר בלילה. כמעט ללא עננות ולחות נמוכה. הכניסה לגידול במבנה מחייבת פתרונות לבעיות עודפי החום, הקרינה, לחות אופטימלית, שיטות חימום, העשרה בפד"ח וכו'. לצורך זה הוקמו 12 מבנים בגודל 360 מ"ר. חוסר הידע הקיים מאידך ותנופת הפיתוח האדירה בשטח בכניסה למבנים מחייבת אותנו למציאת תשובות לבעיות השונות.

מו"פ ערבה - יעדים וכיווני פיתוח כלליים

- א. "ערבה נקייה" - הפחתת השימוש בחומרי הדברה ומתיל ברומיד. הרחבת אזור נקי מזבוב, סניטציה, תרבות חקלאית.
- ב. מציאת שווקים לתוצרת הערבה.
- ג. מחקרי אקלים בחממה.
- ד. טיפוח זני מלון ופלפל המהווים כ- 75% מהיקף השטחים בערבה.
- ה. פרחים - אינטרדוקציה, צמחי נוי ושיפור איכות לימוניים, טרכליום וזנים נוספים מובילים, הענף מהווה כ- 15% - 10% מהיקף השטחים בערבה.
- ו. מזגה - פיתוח גידול דגי מאכל במערכות סגורות, אינטרדוקציה, דגי נוי, ולווימשקי מודל.
- ז. האבקה - שיפור האבקה בדלועיים ובסולניים, במבנים סגורים.
- ח. בקרת איכות בכל הגידולים, מלון, עגבניות באשכולות, עגבניות צ'רי אשכולות, עגבניות צ'רי, פלפל, פפינו, חציל ועוד.
- ט. מוצרים חדשים, עגבניות באשכול, פפינו ומילאנו.

"ערבה נקייה"

מיקומה הגאוגרפי של הערבה ובידודה מיתר חלקי הארץ, האקלים המיוחד והכוחות האנושיים בשטח מאפשרים הליכה לכיוון לא שיגרתי של הפיכת האזור ל"אזור נקי". פעילות שתביא את האזור לשווקים גלובליים מגבלות פיטוסניטריות כפן, ארה"ב ואחרים. פעילות משלימה לנקיון האזור מזבוב הים התיכון, הפחתת השימוש במתיל ברומיד וחומרי הדברה, חקלאות נקייה יותר, עידוד חקלאות אורגנית, סניטציה בין עונות ועוד. קיומו של אזור נקי מחייב פעילות שגרה מתמדת, בעיות חדשות צצות ועולות, התריפס הקליפורני, מזיק מספר אחד לפלפל שחדר לאזור ומתעצם משנה לשנה, ומזיקים אחרים המצריכים טיפול מיוחד.

תוכנית "ערבה נקייה"

זבוב הפירות היס התיכוני הינו מזיק הסגר ראשון במעלה במדינת ישראל המונע יצוא לארצות בעלות מיגבלות פיטוסניטריות.

בארצות שונות בעולם הוקמו ב- 20 השנים האחרונות מערכות ארציות או אזוריות למלחמה במזיק זה, הנחשב בעולם כולו כמזיק הראשון במעלה של פירות. מטרתן של מערכות אלה היא להכחיד אזורים ע"י שימוש משולב בשיטות הדברה שונות שהעיקרית ביניהן היא "בקרת ילודה" ע"י פיזור זכרים עקרים של המזיק. כיום קיימים פרויקטים מעין אלה בקליפורניה, מקסיקו, גואטמלה וארגנטינה. הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית IAEA היא השושבין העיקרי בתכנון ובהפעלה של מערכות אלה.

בערבה מתקיימות פעולות הדברה וניטור החל משנת 1990 במושב פארן, מושב פארן הוכר בשנת 1994 כנקי מזבוב ע"י הרשויות האמריקאיות ליצוא לארה"ב.

בחודש מאי 1994 ארגנה הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה אטומית מפגש מומחים על מנת לדון באפשרות להקים מערך להכחדת המזיק באזור היס התיכון.

ישראל, האוטונומיה, ירדן, לבנון ומצרים, במפגש משותף זה השתתף דר' יורם רסלר מנהל המכון להדברה ביולוגית כנציג ישראל.

האזור חולק למספר תתי אזור. ולפרויקט אמורה היתה לקום מינהלה שתפקידה לפקח על ביצוע הפעולות ולהחליט על לוח הזמנים ותקציב.

כמו כן תוכנן על ביצוע ניסוי (PILOT TEST) באזור הערבה המשתרע מאילת ועד לדרום ים המלח.

תוכנית "ערבה נקייה" שגובש בשיתוף עם המכון להדברה ביולוגית במועצה לשיווק פרי הדר והשרותים להגנת הצומח ולביקורת במשרד החקלאות, שמה לה למטרה להכחיד את אוכלוסיית זבוב הפירות היס התיכוני מהערבה ולוודא את נקייון האזור נקייון ממזיקי הסגר נוספים בעלות של 3 מליון ש"ח לשנה.

המטרה להכריז על הערבה בשנת 2000 כ- P.F.A. אזור נקי ממזיקי הסגר.